

โครงการการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นนครสวรรค์ กรณีศึกษา อาคารประเภทวัด และบ้านได้รับทุนอุดหนุนการทำรายงานวิจัย จากงบประมาณแผ่นดิน สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ การดำเนินการศึกษาและจัดทำรายงานวิจัย ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น ๓ เดือน โดยเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ จนกระทั่งแล้วเสร็จในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕

แผนการดำเนินงานของโครงการ แบ่งขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น ๒ ระยะ คือ

ระยะที่ ๑ ใช้เวลาในการดำเนินงาน ๑ เดือน ในการออกภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ศิลปะสถาปัตยกรรมของวัด และ ประวัติการตั้งถิ่นฐานและลักษณะทั่วไป กระบวนการสร้างรูปทางวัฒนธรรม รูปแบบเรือนพักอาศัย ของชุมชนที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น คนมอญ คนจีน คนลาว และคนไทย อาศัยอยู่ร่วมกัน

ระยะที่ ๒ ใช้เวลาในการดำเนินงาน ๒ เดือน ศึกษารายละเอียดข้อมูลภาคสนามในพื้นที่ศึกษา รูปแบบและเทคนิคในการก่อสร้างวัด และบ้าน เพื่อจัดทำรายงานวิจัย

การอพยพเข้ามาของคนจีนในนครสวรรค์ นอกจากจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนพื้นถิ่น และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของวัดในเมืองแล้ว รูปแบบของการอยู่อาศัยในลักษณะเรือนไทยท้องถิ่น ก็ถูกอิทธิพลวัฒนธรรมการอยู่อาศัยแบบตึกแถวของคนจีน ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ไม่เพียงแต่ในเขตอำเภอเมืองเท่านั้น พื้นที่ใจกลางชุมชนในชนบทของนครสวรรค์ หรือแม้กระทั่งชนบทอื่นๆของประเทศก็เช่นกัน

รูปแบบเรือนพักอาศัยในชนบท มีการเปลี่ยนแปลงจากเรือนไทยเดิมภาคกลางไปมาก แต่การวางผังห้องนอนยังคงวางตำแหน่งเสาแบบสองช่วงต่อกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หรือจัดเรียงกันเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ชานในยังคงมีประโยชน์ใช้สอยลักษณะเดิม แต่ชานนอกนิยมขยายให้กว้างมากเป็นพิเศษ และที่สำคัญคือไม่นิยมทำห้องน้ำห้องส้วมบนเรือนเช่นเดียวกัน ลักษณะเรือนแบบฝาฉลุฝัก หรือฝาปะกนไม้สัก คนมีฐานะจึงจะสามารถปลูกเรือนลักษณะนี้ได้ และเมื่อจะปลูกเรือนก่อนทำพิธีตั้งเสาเอก ต้องไปเลือกซื้อฝาบ้านฝ่มือคนจีนซึ่งทำไว้สำเร็จรูปก่อน

การอยู่ร่วมกันในชุมชนเดียวกันของชาติพันธุ์ที่หลากหลายในนครสวรรค์ จะแยกกลุ่มกันอยู่อย่างชัดเจนเป็นแต่ละหมู่บ้าน แม้ว่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น ในงานสถาปัตยกรรมไทย ทั้งอาคารประเภทวัดและบ้าน แต่สถาปัตยกรรมไทยก็ยังคงเป็นหลักในเรื่องขององค์ประกอบใหญ่อยู่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคติความเชื่อ รูปแบบ หรือระเบียบวิธีรวมทั้งเทคนิคในการก่อสร้าง องค์ประกอบที่แตกต่างออกไปจากสถาปัตยกรรมไทยจะปรากฏให้เห็นน้อยมาก

This study on Nakornsawan Local Architecture: Case study of Temple and House Building was financially supported by government budget under the administration of National Cultural Committee Division, Ministry of Education, 2002. The research spent 3 months for accomplishment, started on 1 July, 2002 and finished on 30 September 2002.

The project work plan was divided into 2 stages:

Stage 1, was a month field work to collect data on historical and architectural art of temples including their historical background, general characteristics, cultural formation and housing design patterns of various ethnic groups settled in the target area.

Stage 2, was 2 months running research work in data analysis of the field work documents related to forms and technique of temples and houses construction, including the final report submitted.

It was found from the study that Chinese migration into Nakornsawan Province not only caused the changing to local people's way of life, architectural elements of temple construction, but also influenced their housing design that accepted the Chinese row house style. This widespread impact on architectural design could be easily noticed in other provinces of the country as well.

More than anything else, the rural housing design in Nakornsawan had been developed to from differently from conventional Thai house of the central area. However the bedroom plan still kept the position of laying two spaces of posts in either rectangular or square shapes. The inner raised floor was widened. The significant feature of housing design was keeping house and toilet apart. Only wealthy people could build the house by using wooden wall called Fahpakon or Fahlukfug. Before performing main post laying ceremony, the before-hand wooden walls made by Chinese craftsmen had to be prepared.

The various ethnic groups clustered in Nakornsawan had their own housing styled. They lived among their own people in each village. It can be concluded that no matter how much influence and changing the people conformed and accepted, they still kept their concept on Thai architecture that consisted of belief, design, construction techniques. The main concept of Thai architecture was maintained among Nakornsawan citizens.